

مقالات علمی بی اعتبار

چگونه کتابخانه های پزشکی از اشاعه اطلاعات جعلی جلوگیری می کنند؟¹

مارک فایفر و گوئیندیلین اسنادگراس

چکیده

پژوهش حاضر گزارش نتایج به دست آمده از تلاش دو کتابدار برای بررسی چگونگی مدیریت متون بی اعتبار در کتابخانه های پزشکی ایالات متحده است. این دو با گردآوری نظرات مدیران کتابخانه های پزشکی در این مورد، به توصیه های حرفه ای قابل توجهی دست یافته اند که از دو جهت قابل توجه است: ۱) ضرورت اتخاذ خط مشیی روشن از سوی کتابخانه های دانشگاهی و غیره در قبال متون جعلی و ۲) بررسی زوایای گوناگون این مسئله و ملاحظات حرفه ای کتابداران در مقابله با آن. پیشنهادات مؤلفان این اثر برای برخورد بهتر با متون جعلی که به مجموعه کتابخانه های دانشگاهی راه یافته اند از این قرار است:

- کتابخانه های پزشکی در دانشگاه ها می باید خط مشی خود را نسبت به مقالات بی اعتبار مشخص کنند و کاربران خود را از جزییات آن آگاه سازند. اینکه این خط مشی تا چه حد ساده یا پیچیده است مهم نیست. آنچه حایز اهمیت بالاست اطلاع رسانی به کاربران کتابخانه است به طوری که ایشان بدانند که به روز رسانی هشدار نویسی بر روی مقالات بی اعتبار مندرج در نشریات علمی کتابخانه با چه اندازه از دقت دنبال می شود.

- در حال حاضر، نهایتاً، کاربران کتابخانه ها مسئول تشخیص اعتبار علمی منابع مورد استفاده خود شناخته می شوند. از آنجاییکه نادرستی مقالات غالباً پس از گذشت چند سال از زمان انتشار آشکار می شود، متخصصان بالینی، محققان و مدرسین علوم پزشکی می باید هر از چند گاه از طریق مراجعه به پایگاه اطلاعاتی مدلاین از اعتبار متونی که قبلاً از کتابخانه دریافت کرده اند و هنوز در اختیار دارند اطمینان حاصل کنند. ما کتابداران سالهاست که به ضرورت و درستی اینگونه بازبینی مستمر متون باور داشته ایم، اما برای کاربران کتابخانه ممکن است

¹ Mark P. Pfeifer and Gwendolyn L. Snodgrass. "Medical School Libraries' Handling of Articles That Report Invalid Science" *Acad. Med.* 67(1992):109-113.

کاری زاید و دشوار به نظر می رسد. اما متأسفانه در حال حاضر روشی آسانتر برای انجام این ضرورت وجود ندارد و لزوم آن باید توسط کتابداران به کاربران کتابخانه گوشزد شود.

- کتابخانه هایی که تا امروز به هشدارنویسی بر مقالات بی اعتبار مجموعه خود نپرداخته اند می باید تلاش خود را برای آگاه کردن کاربران از وجود اینگونه متون افزایش دهند. کاربران باید همچنین بدانند که با رجوع به منابع الکترونیکی روزآمد، مثل مدلاین، می توانند از صحت اطلاعاتی که در نشریات علوم پزشکی یافته اند اطمینان کامل کسب کنند.

- در گذشته محور تلاش حرفه ای کتابداران و اطلاع رسانیان در دانشگاه ها بر مهیا کردن منابع اطلاعاتی مورد نیاز دانشمندان و دانشپژوهان قرار داشت. اما حالا، با گسترش اطلاعات نادرست، چگونگی خارج کردن اینگونه متون از دسترس کاربران می باید از جمله مباحث حرفه ای در سازمان های مرتبط با علوم زیستی و علوم کتابداری و اطلاع رسانی و نیز محافل دانشگاهی قرار گیرد.